

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

PECHOVÁ, Magdaléna (2019): Sociální prostředí a polarizace v suburbii: případová studie Jesenice u Prahy. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha. 142 stran + 16 stran příloh. Vedoucí diplomové práce Doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.

Zájem o tematiku sociálního prostředí v suburbiiích po vlně publikací vydaných na přelomu tisíciletí v současnosti relativně opadl. Proto je přínosné poznatky získané v sociogeografickém a sociologickém výzkumu po určité době oživit a také porovnat. Diplomová práce Magdalény Pechové splňuje oba tyto požadavky a na příkladu největšího českého suburbia Jesenice u Prahy se věnuje proměnám sociálního klimatu a sociální polarizaci v této obci.

Cílem práce je posoudit vývoj sociálního prostředí a vysvětlit důsledky suburbanizace na příkladu Jesenice a zároveň porovnat hlavní výsledky v oblasti sociálního klimatu s prací Petry Puldové (2006). Práce využívá čtyř specifických výzkumných otázek a předpokladů, které korespondují se strukturou empirické části práce. Relativně novým aspektem je pak větší důraz na sociální polarizaci v suburbánním zázemí Prahy. Za zásadní považuji i to, že se jedná o první pokus popsat a vysvětlit vývoj v relativně dlouhodobé perspektivě 13ti let suburbánního vývoje obce. Práce se pohybuje na hranici mezi sociální geografii a sociologií, ale zachovává si geografický charakter, výzkum je relevantní zejména pro posouzení sociálních kvalit území a lokální diferenciaci.

Východiska diplomové práce využívají spíše než ucelené teorie pojmy a procesy související s tématem práce. Čtenář se dozvídá v souvislosti s relativně hlubokou propracovaností tématu na Albertově nové informace zejména v kapitole o sociální polarizaci a pak v subtilní závěrečné kapitole o skutečně současných publikacích věnovaných tématu. Na závěr je zařazeno vlastní pojetí suburbanizace a sociální polarizace, které bylo jistě ovlivněno rešeršními prací, které ale zároveň dobře ujasňuje autorčinu výzkumnou pozici.

Zaměření výzkumu vyžaduje náročnou terénní práci. Vedle sběru primárních dat si ale Magdaléna Pechová pomohla také relativně novým a cenným zdrojem sekundárních informací – tedy analýzou diskusních fór a využívá také část empirického šetření Petry Puldové z roku 2006. Stěžejní ale bylo shromáždění 255 dotazníků s využitím několika variantních metod sběru dat. I když by se daly autorce vytknout některé metodické nedokonalosti, jsem s vynaloženým úsilím i s velikostí sebraného souboru spokojen. Zkušenost s rozdílnou úspěšností/návratností kontaktního a elektronického sběru popsané v metodické části práce mohou jistě pomoci i následovníkům při efektivní volbě metody.

Vstupních 24 stran empirické části práce je věnováno základním charakteristikám obce a vývoje ukazatelů popisujících suburbánní rozvoj s vysokou dynamikou zejména v prvním desetiletí 21. století. Po informaci o územním plánu a vybavenosti obce následují první zajímavé výsledky v podobě analýzy diskusních fór. Po práci Susové z roku 2009 je to další pokus o využití podobných dat, avšak detailně pro území jedné obce. I když složení respondentů, a zřejmě ani kvalita zpracování dat nejsou zcela bez problémů, výpovědi shromážděné touto formou by se zřejmě nepodařilo jiným způsobem získat a považuji je za možnou a vhodnou alternativu postižení sociálního klimatu v území.

Jádrum práce je ovšem zpracování dotazníkového šetření. Autorka se nespokojila s identifikací starousedlíků a novousedlíků jen na základě místa bydliště, ale zařadila také otázku na dobu, po

kteřou obyvatelé v obci bydlí. V tomto ohledu nabízí zajímavé informace obrázek 8, ze kterého je zřejmé, že původní obyvatelé bydlí také v nové zástavbě a naopak. V další části ukazuje odlišnou participaci obou skupin obyvatelstva. Sociální polarizace nebo separace se prokázala ve většině zjišťovaných charakteristik a patří zřejmě mezi přetrvávající problémy v obci vnímané především starousedlíky. Naopak vzájemná výpomoc a sociální soudržnost je velice podobná mezi oběma skupinami rezidentů.

Významná část práce – kapitola 5.6 – využívá vybrané otázky ze šetření Petry Puldové a porovnává vlastní výsledky členěné do osmi vymezených lokalit v Jesenici. Pechová ukazuje na proměnu percepce vzájemného soužití zejména u novousedlíků. Zároveň zaznamenává relativně odlišné názory o obou skupin obyvatelstva a potvrzuje prvky sociální polarizace v obci.

Celkově lze výsledky dotazníkového šetření považovat za velký posun v poznání vývoje sociálního prostředí a sociálního klimatu v obci. Hlavní pozornost autorky se soustředila především na rozdíly mezi lokalitami a mezi starousedlíky a novousedlíky. V některých případech využila k vysvětlení také dobu strávenou v obci. Další charakteristiky respondentů zůstaly upozaděny, což je logické vzhledem k rozsahu práce. I nepublikované výsledky však nabízejí potenciál k případné analýze vlivu věkové, vzdělanostní nebo profesní struktury a jejich vlivu na všechny zjišťované aspekty sociálního klimatu. V tomto ohledu by bylo přínosné uložit sesbíraná data v datovém archivu k jejich možnému dalšímu využití.

Relativně obsáhlý závěr nejprve rekapituluje cíle a výzkumné otázky a následně vybírá zásadní výsledky diplomové práce. Autorka poukazuje na větší problémovost relativně nových lokalit, zatímco populace stárnoucí suburbánní zástavby se postupně začleňuje do života obce. Dále zdůrazňuje několik aspektů sociální polarizace na základě odlišného trávení volného času nebo podle využívání místních školských zařízení. Autorka považuje případovou studii spíše za výjimečný příklad suburbia a upozorňuje pouze na omezenou možnost zobecnění výsledků práce. Přesto považuji metodický přístup i některé empirické výsledky za využitelné pro charakteristiku současných pražských (českých) suburbíí.

Formální úroveň práce považuji za výbornou, v průběhu tvorby práce se velmi vytříbil i styl, v práci jsem neobjevil žádné překlepy a minimum jazykových neobratností. Citační úroveň a využití literatury považuji za výborné, jsem spokojen i s interpretací většiny výsledků. Některé výstupy by zřejmě nemusely být testovány.

Práci považuji za kvalitní příspěvek k výzkumu sociální polarizace a sociálního prostředí obecně. Oceňuji zejména relativně náročný a pečlivý terénní výzkum, ale i návaznost na doposud dosažené výsledky v daném výzkumném poli. Práci doporučuji k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

V práci zmiňujete relativně malé zastoupení populace starších párů suburbánních migrantů. Jaký byl podíl a specifika životního stylu a participace této specifické skupiny suburbanitů ve Vašem šetření?

V Praze 16. srpna 2019

Doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.
vedoucí diplomové práce